
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

ליקויי למידה ותפקיד היועץ - 34812

תאריך עדכון אחרון 05-11-2022

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: חינוך

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ראובנה שלהבת קניאל

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: reuvena.shalhevet@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: ג'16.00-16.30

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הגדרות של ליקויי למידה והפרעות קשב, אפיונים קריאה וכתובה בעברית ובאנגלית והיכולות הקוגניטיביות והרגשיות הקשורות אליהן. קשיים בקריאה, כתיבה ומתמטיקה מסוגים שונים (קוגניטיביים, רגשיים, בעיות בהוראה ועוד) תפקוד חברתי ורגשי של ילדים עם ליקויי למידה והפרעות קשב, כולל התייחסות להורים השתלבות הילדים במערכת החינוך תפקיד היועץ והייעוץ לצוות, להורים ולילדים

מטרות הקורס:

רכישת ידע עדכני על ליקויי למידה והפרעות קשב רכישת ידע על השפעת הליקויים הללו על הלמידה בגילים שונים למידת הקשר בין ליקויי למידה והפרעות קשב לבין המצב הרגשי והחברתי של הילדים דרכי היועץ לשפר את תפקוד הילדים הללו במערכת ביה"ס.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

יבחינו טוב יותר בין קשיי למידה שונים לבין ליקויי למידה והפרעות קשב יעזרו לתלמידים, להורים ולמורים בקבלת הקשיים ובקבלת תחומי החוזק יכינו תוכניות לשיפור תפקודם הלימודי, הרגשי והחברתי של התלמידים הללו

דרישות נוכחות (%) :

100

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות

תרגילים

דיונים

משחקי תפקידים

משחקי תפקידים

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

ליקויי למידה והפרעות קשב, מה הם ומה אינם: הגדרות ואפיונים כולל מתוך ה- DSM 5

ב. קריאה, כתיבה ומתמטיקה, היכולות הקוגניטיביות והרגשיות הקשורות אליהם.

ג. קשיים בקריאה, כתיבה ומתמטיקה על רקע ליקויי למידה ספציפיים.

ג. תפקוד חברתי ורגשי של ילדים עם ליקויי למידה.

ד. השתלבות של תלמידים עם ליקוי למידה במערכת החינוך בגילים שונים - סוגיות ודרכי פתרון כולל דרכי התערבות לימודיות, חינוכית ורגשיות.

ה. יעוץ לצוות, להורים ולילדים עם ליקוי למידה ספציפיים.

חומר חובה לקריאה:

א. בעיות בקשב וריכוז
חובה

*בארקלי, ר.א. (2003). לשלוט ב- ADHD - המדריך השלם והמוסמך להבנת הפרעות קשב וריכוז. הוצאת גלילה, תל אביב
*שי-קרין, נ. (2007). הפרעת קשב וליקוי למידה - מי יעזור אם הכיתה גדולה מדי וההורים עסוקים? <http://www.hebpsy.net/articles.asp?t&eq;0&id&eq;1370z>
*שי-קרין, נ. וחו, מ. (2006). ילדים מיוחדים: המפגש של ילדים היפראקטיביים (ADHD) וליקוי למידה עם מערכת החינוך ע"פ תיאורית העצמי. <http://www.hebpsy.net/articles.asp?id&eq;955>

Barkley, R. A. (2010). Deficient emotional self-regulation: A core component of Attention-Deficit q Hyperactivity Disorder. *Journal of ADHD & Related Disorder*, 1 (2), 5-37

ליקוי למידה

מרגלית, מ. וטור-כספא ח. (1998). ליקוי למידה: מודל נזיר-התפתחותי רב-ממדי. פסיכולוגיה ז' (1), עמ' 64-76
קוה, ג. (2019). להבין דיסלקסיה. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה
שני, דבורה (2011), הפרעת לקות למידה לא-מילולית (NLD) - קווים מנחים לטיפול בקשיים בתפיסה חברתית ובתקשורת בין-אישית. בתוך [http://www.nitzan.org.il/ph/index/siteNew/main/il.org.israel-](http://www.nitzan.org.il/ph/index/siteNew/main/il.org.israel-?langld&eq;3&page&eq;71&action&eq;sidLink&stld&eq;1399)

חומר לקריאה נוספת:

קשב וריכוז רשות

היימן, ט., שמש, ד. א., עדן, ס. (2014). מעורבות וקרבות ברשת בקרב תלמידים עם הפרעת קשב והיפראקטיביות וללא הפרעה זו והקשר למסוגלות עצמית חברתית, בדידות ותמיכה חברתית. מפגש לעבודה חינוכית-סוציאלית, 93-112.
סיפרפאל, מ' (2018). תרומתן של קבוצות ייעוץ להורים לילדים עם הפרעת קשב וריכוז לילדיהם. מניתוק לשילוב, 20, עמ' 68-39.

Al-Yagon, M. (2016). Perceived close relationships with parents, teachers, and peers: Predictors of social, emotional, and behavioral features in adolescents with LD or comorbid LD and ADHD. *Journal of learning disabilities*, 49(6), 597-615.
Bunford, N., Evans, S. W., & Langberg, J. M. (2018). Emotion dysregulation is associated with social impairment among young adolescents with ADHD. *Journal of*

- Freitas, A. L. & Downey, G. (1998). Resilience: A dynamic perspective. *International Journal of Behavioral Development*, 22 (2), 251-285
- Heiman, T., Olenik-Shemesh, D., & Eden, S. (2015). Cyberbullying involvement among students with ADHD: Relation to loneliness, self-efficacy and social support. *European Journal of Special Education Needs*, 30(1), 15-29.
- Kats-Gold, I & Priel, B. (2009). Emotion, understanding and social skills among boys at risk of attention deficit hyperactivity disorder. *Psychology in the Schools*, 46 (7)
- Sciberras, E., Lycett, K., Efron, D., Mensah, F., Gerner, B., & Hiscock, H. (2014). Anxiety in children with attention-deficit/hyperactivity disorder. *Pediatrics*, 133(5), 801-808. (658-678
- Sobanski, E., Banaschewski, T., Asherson, P., Buitelaar, J., Chen, W., Franke, B., ... & Stringaris, A. (2010). Emotional lability in children and adolescents with attention deficit/hyperactivity disorder (ADHD): clinical correlates and familial prevalence. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 51(8), 915-923.
- Sofie, C. A. & Riccio, C. A. (2002). A comparison of multiple methods for the identification of children with reading disabilities. *Journal of Learning Disabilities*, 35 (3), 234-244
- Swanson, H. L., Rosston, K., Gerber, M. & Solari, E. (2008). Influence of oral language and phonological awareness on children's bilingual reading. *Journal of School Psychology*, 46, 413-429
- Telzrow, C. F. & Bonar, A. M. (2002). Responding to students with nonverbal learning disabilities. *Teaching Exceptional Children*, 34 (6), 8-13

ליקוי למידה

- אמיתי ג. גומפל ת. (2014). מאפיינים רגשיים-התנהגותיים, חברתיים ומוטיבציוניים בקרב נערות בסיכון עם לקויות למידה. מפגש לעבודה חינוכית-סוציאלית 39, 133-158
- בינשטוק, א. (2004). "סולמות וחבלים" - מדריך להורי תלמידים בעלי לקויות למידה. השירות הפסיכולוגי-יעוצי, אגף לקויות למידה. ירושלים: משרד החינוך.
- דרש, ו'. (2008). הבנה עצמית, תפקודים קוגניטיביים - נירופסיכולוגיים ותפקודים רגשיים - חברתיים בקרב מתבגרים עם לקויות למידה בחינוך המיוחד ובחינוך הרגיל. חיבור לשם קבלת תואר דוקטור לפילוסופיה, האוניברסיטה העברית, ירושלים.
- הבר, ד. (1990). לא הואב לקרוא. ת"א: רמות.
- היימן, ט. (1998). הסתגלות חברתית של ילדים לקויי למידה. פסיפס: קובץ מאמרים 7. התמודדות עם ליקויי למידה: הבטים חדשניים. תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה
- ויד, ח. (2014). תווית כפולה: לקויות למידה ובעיות רגשיות בקרב ילדי מחוננים. [גרסה אלקטרונית]. נדלה בשלישי 22 במאי 2018, מאתר פסיכולוגיה עברית <http://www.hebpsy.net/articles.asp?id=3198>
- חן, מ' וישי קרין, נ'. (2006) ילדים מיוחדים - המפגש של ילדים היפראקטיביים (ADHD) ולקויי למידה עם מערכת החינוך על פי תיאוריית העצמי, מאמר אינטרנטי המפורסם באתר "פסיכולוגיה עברית". קישור: <http://www.hebpsy.net/articles.asp?id=955>.
- טוראל מ. ושניידרמן ס. (2003). טיפול בהפרעות קשב וריכוז. תפנית מכון ירושלמי למתבגרים.
- ישי-קרין, נ'. וחן, מ'. (2006). ילדים מיוחדים: המפגש של ילדים היפראקטיביים (ADHD) ולקויי למידה עם מערכת החינוך על פי תיאוריית העצמי. פסיכולוגיה עברית:

- <http://www.hebpsy.net/articles.asp?id&eq;955>
ישי-קרין, נ. (2007). הקשר בין זיכרון עבודה מילולי (ולא חזותי מרחבי) לבין לקויות בקריאה ולקויות שפתית. מתוך אתר האינטרנט: פסיכולוגיה עברית.
לויאן-אלול, נ"ז, רביב, ש' והרץ-לזרוביץ, ר' (2003). תפיסת הכשירות החברתית ותחושת הבדידות של ילדים עם ליקויי למידה בכיתה המשולבת והתנהגותם החברתית בפעילות גופנית, שיתופית ותחרותית. סחי"ש: סוגיות בחינוך מיוחד ובשיקום, 18 (1), 35-19.
מיימן, מ'. (2007). הבנת לקויות למידה לא מילוליות - מדריך מעשי להורים ולאנשי מקצוע. קריית ביאליק: הוצאת "אח".
עינת ע. (2020). העץ והתפוח. ליקויי למידה במראה בין דורית. אבן יהודה: הוצאת אמציה פינצ'בסקי אורית (2008) זיכרון עבודה- סקירת מודלים תאורטיים ומאמרים מחקרניים, כתב עת ישראלי לריפוי ועיסוק, עמ' 59-75.
פלוטניק, ר. (2018): "הוראה מתקנת תפקודית" - תכנית התערבות מערכתית לטיפול בילדים ומתבגרים הסובלים מלקויות למידה, קשב וריכוז ובהוריהם. בתוך: ש. מי-טל ור. שלהבת-קניאל. סוגיות בפסיכולוגיה חינוכית מהלכה למעשה, כרך א' עמ' 341-380. משרד החינוך, ירושלים.
פרספקטיבה. אורטון דיסלקסיה ישראל. (כל החוברות)
שינין, מ., בן עוזי, ג. (2011). נכונותם של מתבגרים עם לקויות למידה לבקש עזרה כפונקציה של יכולת הסנגור העצמי. סוגיות בחינוך מיוחד ובשיקום 26 (1), 5-19.
תמנע, ע. (2009). טיפול בלקויות ב"משימות ניהוליות" באמצעות משחקי מחשב. [גרסה אלקטרונית]. נדלה ביום רביעי 18 נובמבר 2015, מאתר פסיכולוגיה עברית:
<http://www.hebpsy.net/articles.asp?id&eq;2153>
תמנע, ע., בר דוד, ר. (2010). תפקודי אגו ותפקודים ניהוליים - הילכו שניהם יחדיו? [גרסה אלקטרונית]. נדלה ב- 18/11/13, מאתר פסיכולוגיה עברית:
<http://www.hebpsy.net/articles.asp?id&eq;2494>
Al-Yagon, M. (2016). Perceived close relationships with parents, teachers, and peers: Predictors of social, emotional, and behavioral features in adolescents with LD or comorbid LD and ADHD. *Journal of learning disabilities*, 49(6), 597-615.
Brady k. & Woolfson L. (2008). What teacher factors influence their attributions for children's difficulties in learning? *British Journal of Educational Psychology*, 78, 527-544
Bunford, N., Evans, S. W., & Langberg, J. M. (2018). Emotion dysregulation is associated with social impairment among young adolescents with ADHD. *Journal of Attention Disorders*, 22(1), 66-82
Chung, P., & Patel, D. R. (2015). Dysgraphia. *International Journal of Child and Adolescent Health*, 8(1), 27.
Daniel, S. S., Walsh, A. K., Goldston, D. B., Arnold, E. M., Reboussin, B. A. & Wood, F. B. (2006). Suicidality, school dropout and reading problem among adolescents. *Journal of Learning Disabilities*, 39, 507
Dohla, D., & Heim, S. (2016). Developmental dyslexia and dysgraphia: What can we learn from the one about the other?. *Frontiers in psychology*, 6, 2045.
Finzi-Dotan, R., Dekel, R., Lavi, T. & Su'ali, T. (2006). Post-traumatic stress disorder reaction among children with learning disabilities exposed to terror attacks. *Comprehensive Psychiatry*, 47, 144-151
Haft, S. L., Duong, P. H., Ho, T. C., Hendren, R. L., & Hoeft, F. (2019). Anxiety and Attentional Bias in Children with Specific Learning Disorders. *Journal of abnormal child psychology*, 47(3), 487-497.

Klingberg, T., Forssberg, H., & Westerberg, H. (2002). Training of working memory in children with ADHD. *Journal of clinical and experimental neuropsychology*, 24(6), 781-791.

Margalit, M.(1998). Loneliness and coherence among preschool children with learning disabilities. *Journal of Learning Disabilities*, 31, 2, 173-180

Overgaard, K. R., Oerbeck, B., Aase, H., Torgersen, S., Reichborn-Kjennerud, T., & Zeiner, P. (2018). Emotional lability in preschoolers with symptoms of ADHD. *Journal of attention disorders*, 22(8), 787-795.

Sciberras, E., Lycett, K., Efron, D., Mensah, F., Gerner, B., & Hiscock, H. (2014). Anxiety in children with attention-deficit/hyperactivity disorder. *Pediatrics*, 133(5), 801-808.

Shalev, R. S. (2004). Developmental dyscalculia. *Journal of Child Neurology* 19, 765-771

Shalev, R. S., Manor, O. & Gros-Tsur, V. (2005). Developmental dyscalculia: A prospective six-year follow up. *Developmental Medicine and Child Neurology* 47, 121-129

Tillman, C., & Granvald, V. (2014). The role of parental education in the relation between ADHD symptoms and executive functions in children. *Journal of attention disorders*.

Yuill, N., & Lyon, J. (2007). Selective difficulty in recognising facial expressions of emotion in boys with ADHD. *European child & adolescent psychiatry*, 16(6), 398-404.

מרכיבי הציון הסופי :

מידע נוסף / הערות:
אקליט את כל השיעורים